

Asia: VN/26633/2024

Lausuntopyyntö perustuslain 10 §:n tarkistamista valmistelleen työryhmän mietinnöstä

Lausunnonantajan lausunto

1. Mietinnössä ehdotetaan, että perustuslain 10 §:n 2 momentissa säädettäisiin yleisesti kaiken luottamuksellisen viestin salaisuuden loukkaamattomuudesta. Nimenomaiset viittaukset kirjeen ja puhelun luottamuksellisuuteen poistettaisiin säännöstekstistä.

Pidätkö kyseistä muutosta perusteltuna? Miten arvioitte ehdotettua säännöstekstiä ja sen perusteluja?

-

2. Perustuslain 10 §:n 3 ja 4 momentteihin lisättäisiin rajoitusperuste, joka mahdollistaisi kotirauhan suojan ja luottamuksellisen viestin salaisuuden suojan rajoittamisen tiedon hankkimiseksi yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta vakavasti uhkaavan vakavan rikollisuuden torjumiseksi (ns. uhkaperusteinen rikostiedustelu).

Pidätkö kyseistä muutosta perusteltuna? Miten arvioitte ehdotettua säännöstekstiä ja sen perusteluja?

Pidän tärkeänä sellaista käsitevaikutusta, jossa uhkaperusteisuus ymmärretään kotirauhan suojan ja luottamuksellisen viestin salaisuuden suojan rajoittamisperusteiden osalta monikohteisiksi niin, että viranomaistyössä voidaan turvata rikosten torjunta myös uhan kohteen välttämättömällä seurannalla.

Näin ollen kotirauhan ja luottamuksellisen viestin salaisuuden suoja, nimenomaan uhkaperusteisessa tilanteessa tulisi käsittää tarvittavissa määrin koskien, ei vain aktiivisen tai passiivisen tekijän tai välikäden, vaan lisäksi myös uhan kohteen tai uhrin kotirauhan suojan ja luottamuksellisen viestin salaisuuden suojan rajoitusperusteena.

3. Mietinnössä ehdotetaan tiedustelutoimivaltuuksien käyttämisen mahdollistamista kotirauhan suojaamissa tiloissa. Perustuslain 10 §:n 3 momenttiin lisättäisiin nykyistä 4 momenttia vastaava rajoitusperuste, joka mahdollistaisi kotirauhan suojan rajoittamisen tiedon hankkimiseksi sotilaallisesta toiminnasta taikka sellaisesta muusta toiminnasta, joka vakavasti uhkaa kansallista turvallisuutta.

Pidätkö kyseistä muutosta perusteluna? Miten arvioitte ehdotettua säännöstekstiä ja sen perusteluja?

Ottaen huomioon hybridisodan keskeisen syväsoluttautumisen luonteen ja toimintaympäristörakenteen, jossa tuotetaan sotilaalliseen toimintaan rinnastettavia operaatioita rikollisorganisaatiolähtöisesti - tehokkaalla ja joskus vieraalla valtioavusteisella tiedustelulla.

Hybridisota on fasettimaista siinä mielessä, että raja rikollisten ja sotilaallisten operatiivisten rakenteiden välillä ei varsinaisesti ole.

Syväsoluttautuminen (illegaalit) käyttäminen ja värvääminen operatiiviseen hyökkäykselliseen vakoilu- ja sabotaasitarkoitukseen, tapahtuu usein juuri tavanomaiseksi kansalaisyhteiskunnaksi naamioiden ja sekä rekrytoinnilla kansalaisyhteiskunnan piirissä. Näin ollen asumislokaatioiden ja operatiivisesti funktionaalisten lokaatioiden ero on hämärä ja ambivalentti.

Nyt ehdotetut muutokset ovat välttämättömiä. Pidän kuitenkin aiempaa 4 momentin muotoilua ontuvana, jota nyt ehdotetaan lisättäväksi 3 momenttiin: ” —sotilaallisesta toiminnasta taikka sellaisesta muusta toiminnasta, joka vakavasti uhkaa kansallista turvallisuutta”.

Tämä on liian epäselvä. Mikä on ”sellainen” - ”muu toiminta”? Viittaako sivulauseen ”sellainen” sotilaalliseksi rinnastettavaan toimintaan? Jos näin - viittaako sivulauseen ”vakavasti uhkaa”, virkkeen sotilaalliseen toimintaan?

Pidän sangen vääränä valintana, että sotilaallinen toiminta olisi määritelty, ei vain uhkaavaksi vaan, että sen tulisi mahdollisesti uhata mietinnössä ehdotetulla muotoilulla vakavasti, jotta kotirauhan suojan ja luottamuksellisen viestin salaisuuden suojan rajoittamisperuste tulisi ajankohtaiseksi.

Toivon tähän täsmennystä, tosin ymmärrän myös, että sotilaallisessa toiminnassa ei olisi vakavuuden vaatimusta, mutta toisaalta pidän outona mikäli uhkaavaksi sotilaalliseksi toiminnaksi rinnastettavan toiminnan osalta edellytettäisiin erikseen vakavuutta.

4. Mietinnössä ehdotetaan perustuslain 10 §:n 3 ja 4 momenttien sanamuotojen muuttamista vastaamaan perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännössä tapahtunutta kehitystä. Molemmissa momenteissa käytettäisiin ilmaisua ”rikosten estämiseksi ja selvittämiseksi”.

Pidätkö kyseistä muutosta perusteltuna? Miten arvioitte ehdotettua säännöstekstiä ja sen perusteluja?

Kannatan 3 ja 4 momentin osalta hieman erilaista muotoilua, joka jättäisi pois mietinnössä esitetyistä momenttien muotoiluista sen osan, joka käsitteellisenä parina rajaa tekijää; vakavasti uhkaava vakava rikollisuus. Mielestäni se jättäisi liikaa tilaa käsitteelliselle argumentaatiolle siitä, mikä on vakava rikollisuus, joka uhkaa vakavasti. Tosiasia on että mikä tahansa rikollisuus voi uhata vakavasti kun teko on vakava.

Esitän siis muotoiluiksi 3 ja 4 momentissa seuraavaa: ” — rikosten estämiseksi ja rikosten selvittämiseksi, tiedon hankkimiseksi yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta vakavasti uhkaavan rikollisuuden torjumiseksi —”

5. Pidätkö perusteltuina mietinnön liitteessä esitettyä arviointia ja johtopäätöksiä kotirauhan suojan rajoittamista koskevan lakivarauksen ja Euroopan unionin lainsäädännön suhteesta?

-

6. Muut huomionne työryhmän mietinnöstä

-

Liukkonen Kenneth
Miesten hypogonadikuntoutujien järjestö ry